VNEUS Koikkalainen Anna(VNK) 05.10.2020

Viite

Asia
Ylimääräinen Eurooppa-neuvosto 1.–2.10.

Ylimääräisen Eurooppa-neuvoston 1.–2.10. aiheina olivat sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka ja digitalisaatio sekä ulkosuhteet. Eurooppa-neuvosto keskusteli lisäksi covid-19-pandemian hoidosta ja painotti tarvetta lisätä entisestään koordinaatiota EU-tasolla.

Eurooppa-neuvosto painotti vihreän siirtymän ja digitalisaation merkitystä talouden elpymisessä ja uudistamisessa. Sisämarkkinoita on syvennettävä ja vahvistettava ja digitaalista siirtymää on nopeutettava.

Ulkosuhteiden osalta Eurooppa-neuvosto alleviivasi tarvetta tasapainottaa EU:n ja Kiinan taloussuhteita. Eurooppa-neuvosto edellytti Turkilta pidättäytymistä kansainvälisen oikeuden vastaisista toimista itäisellä Välimerellä. Se sopi uusista rajoittavista toimista Valko-Venäjän tilanteeseen liittyen. Eurooppa-neuvosto peräänkuulutti rauhanomaista ratkaisua Vuoristo-Karabahin tilanteeseen ja tuomitsi Aleksei Navalnyin myrkytyksen.

Covid-19

Ylimääräinen Eurooppa-neuvosto kävi perusteellisen keskustelun covid-19-pandemian hoidosta. Se kehotti neuvostoa yhdessä komission kanssa lisäämään edelleen koordinaatiota ja työtä rokotteen kehittämiseksi ja jakamiseksi EU:n tasolla. Eurooppa-neuvosto palaa tähän aiheeseen säännöllisesti.

Sisämarkkinat, teollisuuspolitiikka ja digitaaliasiat

Ylimääräinen Eurooppa-neuvosto painotti Suomen tavoitteiden mukaisesti vihreän siirtymän ja digitalisaation merkitystä talouden elpymisessä ja uudistamisessa, yhdessä vahvojen ja syvien sisämarkkinoiden kanssa. Eurooppa-neuvoston mukaan strategisen autonomian saavuttaminen avoin talous säilyttäen on EU:lle keskeinen tavoite. Eurooppa-neuvosto korosti tarvetta syventää sisämarkkinoita ja poistaa jäljellä olevat esteet erityisesti palvelujen alalla. Kunnianhimoisella EU:n teollisuuspolitiikalla pyritään luomaan kestävämpi, vihreämpi, kilpailukykyisempi ja kriisinsietokykyisempi teollisuus.

Eurooppa-neuvosto painotti tarvetta nopeuttaa digitaalista siirtymää. EU:n on luotava aidosti digitaaliset sisämarkkinat. Eurooppa-neuvosto korosti kilpailukykyisen eurooppalaisen datatalouden merkitystä ja tarvetta kehittää luotettavia eurooppalaisia pilvipalveluita. 5G on otettava käyttöön nopeasti ja 5G-kyberturvallisuusvälineistöä on hyödynnettävä. Eurooppa-neuvosto painotti myös EU:n edelläkävijäroolia turvallisen, luotettavan ja eettisen tekoälyn kehittämisessä.

Eurooppa-neuvosto palaa sisämarkkinoihin, teollisuuspolitiikkaan ja digitaaliasioihin kokouksessaan maaliskuussa 2021.

Ulkosuhteet

Ulkosuhteiden osalta Eurooppa-neuvosto käsitteli itäisen Välimeren tilannetta, EU–Kiina-suhdetta, Valko-Venäjän tilannetta, Vuoristo-Karabahin tilannetta ja Aleksei Navalnyin myrkytystä.

Eurooppa-neuvosto totesi, että EU:lla on strateginen intressi itäisen Välimeren vakauteen ja turvallisuuteen sekä yhteistyösuhteen kehittämiseen Turkin kanssa. Ehdottomana vaatimuksena on vuoropuhelun jatkaminen vilpittömässä mielessä sekä pidättäytyminen yksipuolisista toimista, jotka ovat EU:n etujen vastaisia ja rikkovat kansainvälistä oikeutta sekä EU:n jäsenvaltioiden suvereeneja oikeuksia. Erimielisyydet on ratkaistava vuoropuhelussa ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti. Eurooppa-neuvosto toisti solidaarisuutensa Kreikkaa ja Kyprosta kohtaan.

Eurooppa-neuvosto sopi käynnistävänsä myönteisen poliittisen EU:n ja Turkin asialistan edellyttäen, että Kreikan ja Kyproksen vastaisten laittomien toimien lopettamiseksi tapahtuu rakentavia ponnistuksia. Asialistassa keskitytään erityisesti tulliliiton nykyaikaistamiseen ja kaupan helpottamiseen, ihmisten välisiin yhteyksiin, korkean tason vuoropuheluun ja yhteistyön jatkamiseen muuttoliikekysymyksistä. Eurooppa-neuvosto pyysi puheenjohtajaansa ja komission puheenjohtajaa korkean edustajan tuella laatimaan ehdotuksen tätä varten.

Eurooppa-neuvosto totesi, että jos Turkki toteuttaa uusia yksipuolisia kansainvälisen oikeuden vastaisia toimia tai provokaatioita, käyttää EU kaikkia mahdollisia, myös SEU 29 artiklan ja SEUT 215 artiklan mukaisia välineitä ja vaihtoehtoja. Eurooppa-neuvosto seuraa tilanteen kehittymistä ja tekee tarvittavat päätökset viimeistään joulukuun kokouksessa. Eurooppa-neuvosto kehotti lisäksi järjestämään itäisen Välimeren alueen monenvälisen konferenssin.

Eurooppa-neuvosto kuuli selvityksen EU-johtajien tapaamisesta Kiinan presidentin Xi Jinpingin kanssa 14. syyskuuta. Se korosti tarvetta tasapainottaa EU:n ja Kiinan taloussuhteita ja saavuttaa vastavuoroisuus. Tavoitteena on viimeistellä vuoden loppuun mennessä neuvottelut kunnianhimoisesta investointisopimuksesta. Eurooppa-neuvosto kannusti Kiinaa kantamaan suuremman vastuun maailmanlaajuisiin haasteisiin vastaamisesta, erityisesti koskien luonnon monimuotoisuutta, ilmastotoimia ja monenvälisiä toimia covid-19-pandemian torjumiseksi. Eurooppa-neuvosto huomioi presidentti Xi’n ilmoituksen Kiinan tavoitteesta saavuttaa hiilineutraalius ennen vuotta 2060. Eurooppa-neuvosto ilmaisi vakavan huolensa Kiinan ihmisoikeustilanteesta, Hongkongin tapahtumista ja vähemmistöjen kohtelusta. Komissiolta ja korkealta edustajalta pyydetään edistymisraporttia EU:n ja Kiinan suhteita koskevan tiedonannon toteuttamisesta maaliskuuhun 2021 mennessä.

Eurooppa-neuvosto tuomitsi Valko-Venäjän viranomaisten rauhanomaisia mielenosoittajia vastaan käyttämän väkivallan, pelottelun, mielivaltaiset pidätykset ja vangitsemiset. Valko-Venäjän kansalaisilla on demokraattinen oikeus valita presidenttinsä uusilla, vapailla ja oikeudenmukaisilla vaaleilla ilman ulkopuolista puuttumista. Eurooppa-neuvosto kehotti Valko-Venäjän viranomaisia lopettamaan väkivallan ja tukahduttamistoimet, vapauttamaan pidätetyt ja poliittiset vangit, kunnioittamaan median vapautta ja kansalaisyhteiskuntaa sekä aloittamaan osallistavan kansallisen vuoropuhelun. Eurooppa-neuvosto kehotti neuvostoa hyväksymään rajoittavia toimenpiteitä koskevan päätöksen viipymättä. Komissiota kannustetaan valmistelemaan kattava suunnitelma taloudellisen tuen myöntämiseksi Valko-Venäjän demokratian kehittämiseen.

Eurooppa-neuvosto alleviivasi tarvetta Vuoristo-Karabahin konfliktin rauhanomaiseen ratkaisemiseen ja pitävään tulitaukoon. Azerbaidžanin ja Armenian olisi aloitettava asiakysymyksiä koskevat neuvottelut ilman ennakkoehtoja. Eurooppa-neuvosto ilmaisi tukensa Etyjin Minskin ryhmän yhteispuheenjohtajille ja pyysi korkeaa edustajaa tarkastelemaan EU:n lisätukea sovintoprosessille.

Ylimääräinen Eurooppa-neuvosto tuomitsi venäläisen oppositiopoliitikon Aleksei Navalnyin murhayrityksen Novitšok-ryhmän hermomyrkyllä. Kemiallisten aseiden käyttö rikkoo vakavasti kansainvälistä oikeutta. Eurooppa-neuvosto kehotti Venäjän viranomaisia tekemään täyttä yhteistyötä Kemiallisten aseiden kieltojärjestön kanssa puolueettoman kansainvälisen tutkinnan varmistamiseksi ja saattamaan syylliset vastuuseen. Eurooppa-neuvosto palaa asiaan 15.–16. lokakuuta.

Päämiehet saivat lisäksi lyhyet tilannekatsaukset neuvotteluista Britannian kanssa sekä neuvotteluista Euroopan parlamentin kanssa monivuotisesta rahoituskehyksestä, EU:n omista varoista ja elpymisvälineestä.

LIITTEET

Asiasanat	digitalisaatio, Eurooppa-neuvosto, Karabahin tilanne, Kiina, koronavirukset, sisämarkkinat, Turkki, Valko-Venäjä, Venäjä, brexit
Hoitaa	**STM, TEM, UM, VNK**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, VM, YM